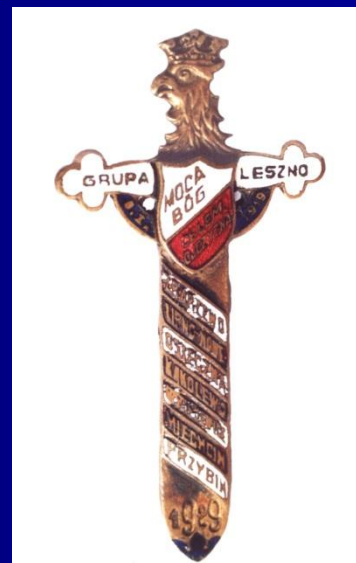

Powstanie Wielkopolskie na terenie południowo-zachodniej Wielkopolski

Członkowie Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół” w Lesznie, ok. 1910 r.

Członkowie Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół” w Śmiglu, 1912 r.

Drużyna skautów w Krzywinia, 1913 r.

Drużyna skautowa im. króla Jana III Sobieskiego w Kościanie, ok. 1916 r.

Polak służący w armii niemieckiej na froncie
we Francji, 1918 r.

Polacy w armii niemieckiej na froncie wschodnim, okres I wojny światowej

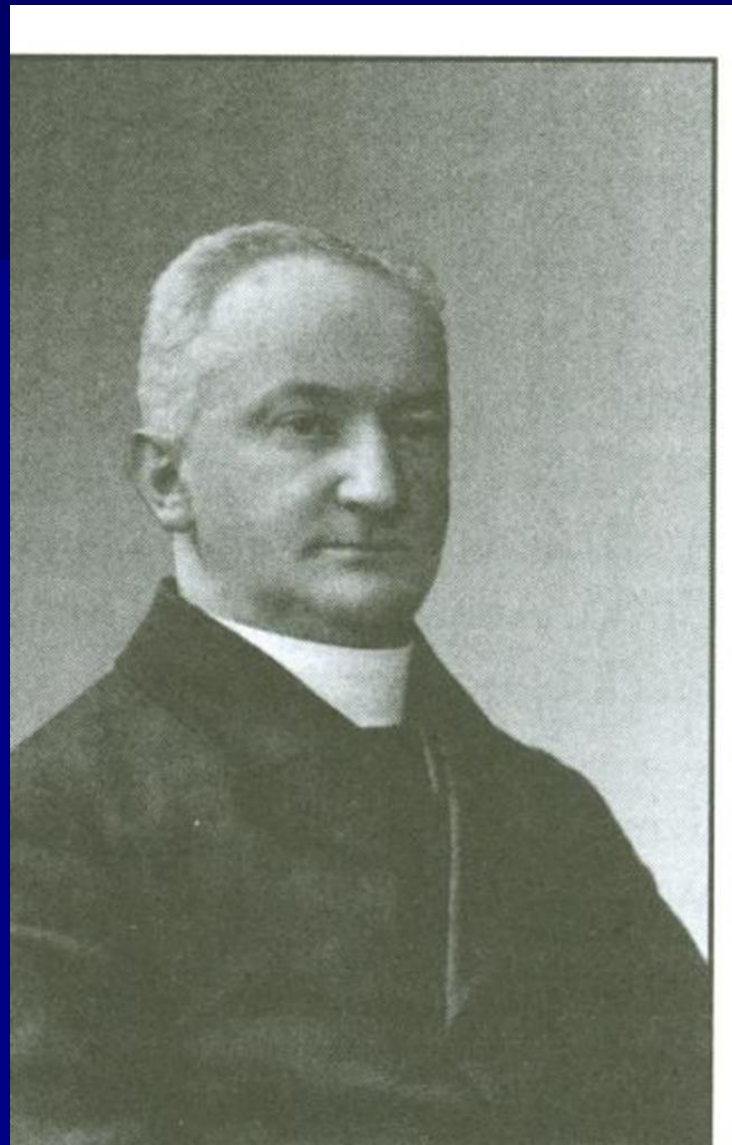
Przemiłko Azzii

W lutym 1918 r. powstała Polska Organizacja Wojskowa zaboru pruskiego. Organizacja gromadziła broń i amunicję, przygotowywała kadry konspiracyjnego wojska polskiego. Większą aktywność wykazywał także zawiązany w 1916 r. tajny Międzypartyjny Komitet Obywatelski. W lipcu 1918 r. zaczęto go rozbudowywać oraz zmieniono nazwę na Centralny Komitet Obywatelski. 10 listopada 1918 r. Centralny Komitet Obywatelski w Poznaniu ujawnił się wobec władz niemieckich i przyjął nazwę Tymczasowej Naczelnej Rady Ludowej. W różnych miejscowościach zaczęto tworzyć powiatowe i gminne rady ludowe, jako reprezentantów ludności polskiej wobec władz niemieckich. Powiatowe Rady Ludowe utworzono także w południowo-zachodniej Wielkopolsce: 14 listopada w Kościanie i w Śmiglu, 17 listopada w Gostyniu, a 20 listopada w Lesznie.

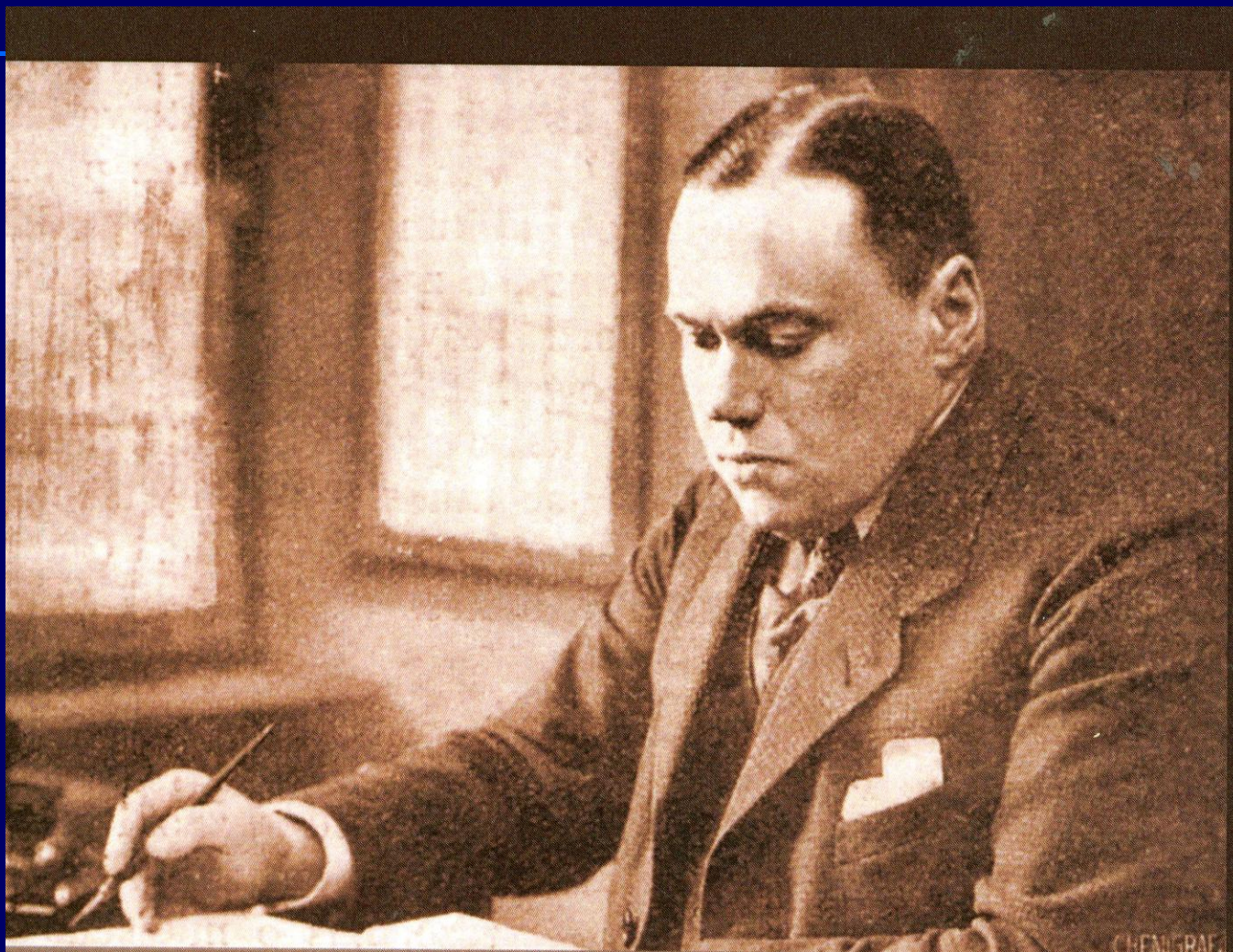
**Na czele – liczącej 25
członków - Powiatowej Rady
Ludowej w Gostyniu stanął
proboszcz gostyńskiej fary ks.
Stanisław Grzęda. Gostyńskim
proboszczem został w 1917 r.
Brał udział w Sejmie Polskim
w Poznaniu w dniach 3-5 XII
1918 r. Był także w gronie
osób witających 27 XII 1918 r.
w Poznaniu Ignacego
Paderewskiego.
Z Gostynia wyjechał w 1924 r.
We wrześniu 1939 r. został
aresztowany przez Niemców, a
12 listopada tego roku Niemcy
go rozstrzelali.**

Ksiądz Zdzisław Zakrzewski był działaczem niepodległościowym, historykiem, literatem. Urodził się 11 czerwca 1870 r. w Kokorzynie, powiat kościański. Był synem Władysława, dziedzica Kokorzyna, posła na sejm pruski, powstańca 1863 r. Święcenia kapłańskie otrzymał w 1896 r., a pierwsze lata pracy duszpasterskiej odbywał w Śremie i Kościanie. W 1900 r. otrzymał probostwo w Golejewku, gdzie zbudował w 1903 r. nowy kościół. W sąsiednim Golejewie założył w 1901 r. bank spółdzielczy i był jego dyrektorem. Ksiądz Zdzisław Zakrzewski znany jest przede wszystkim jako działacz niepodległościowy z Rawicza. Tu był prezesem Rady Ludowej na powiat. Uważano go wtedy w powiecie za postać pierwszoplanową. Niemcy mówili o nim, że był „najbardziej fanatycznym Polakiem w południowo-zachodniej Wielkopolsce”.

Przewodniczącym Powiatowej Rady Ludowej na powiat leszczyński został adwokat Adam Ruszczyński

Spis delegatów z powiatu leszczyńskiego wybranych na Sejm Dzielnicowy do Poznania (3-5 XII 1918 r.)

**1. Górecki Józef,
Leszno**

**2. Świdorski,
Świerczyna**

**3. Ruszczyński
Adam, Leszno**

**4. Filipowski Józef,
Gażyn**

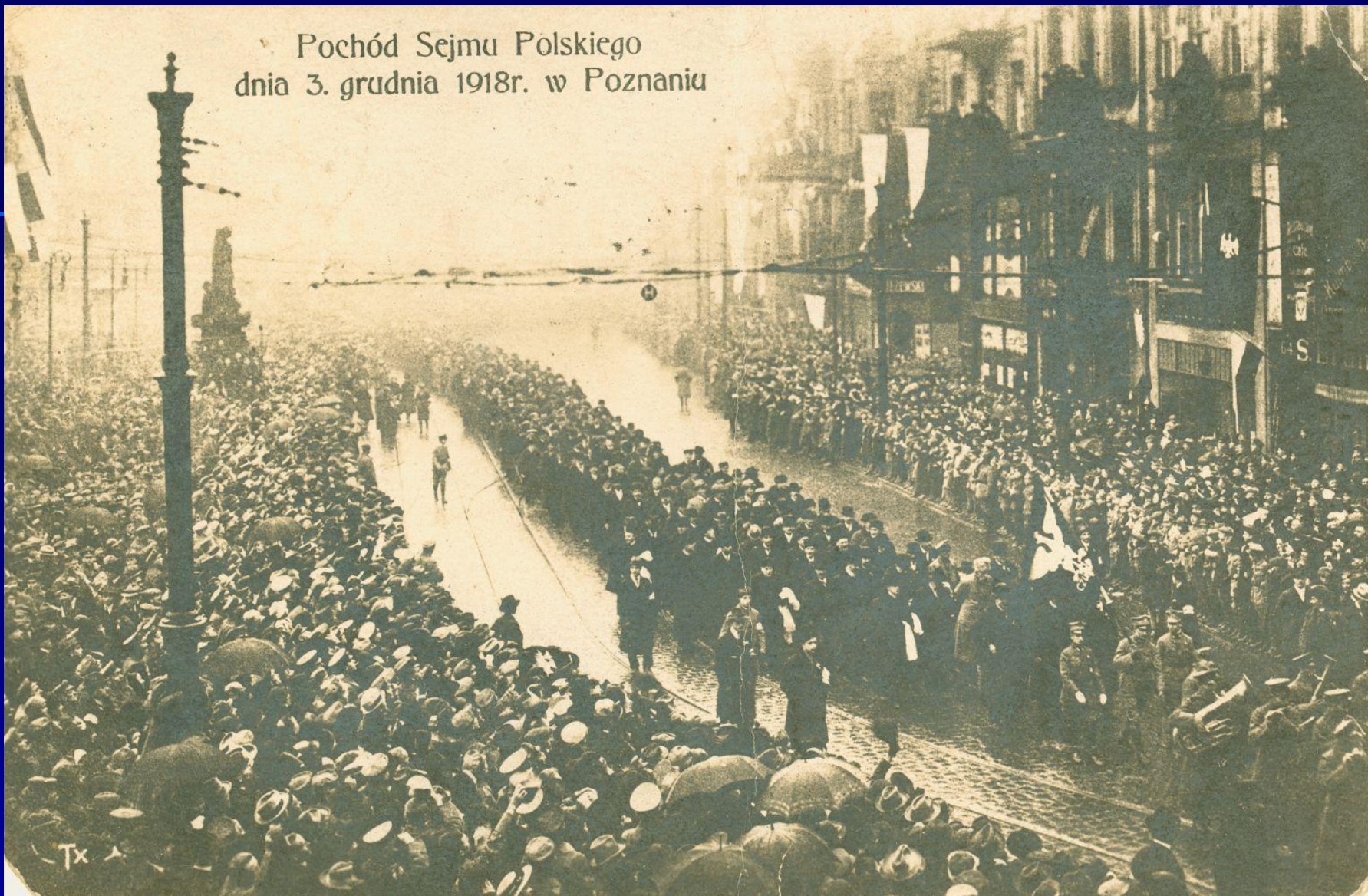
**5. Kosowski Józef,
Osieczno**

**6. Małolepszy Tomasz,
Przybyszewo**

Zachowano pisownię oryginalną.

Źródło: "Dziennik Polskiego Sejmu Dzielnicowego", Wydawnictwo Księgarni Św. Wojciecha, Poznań 1919.

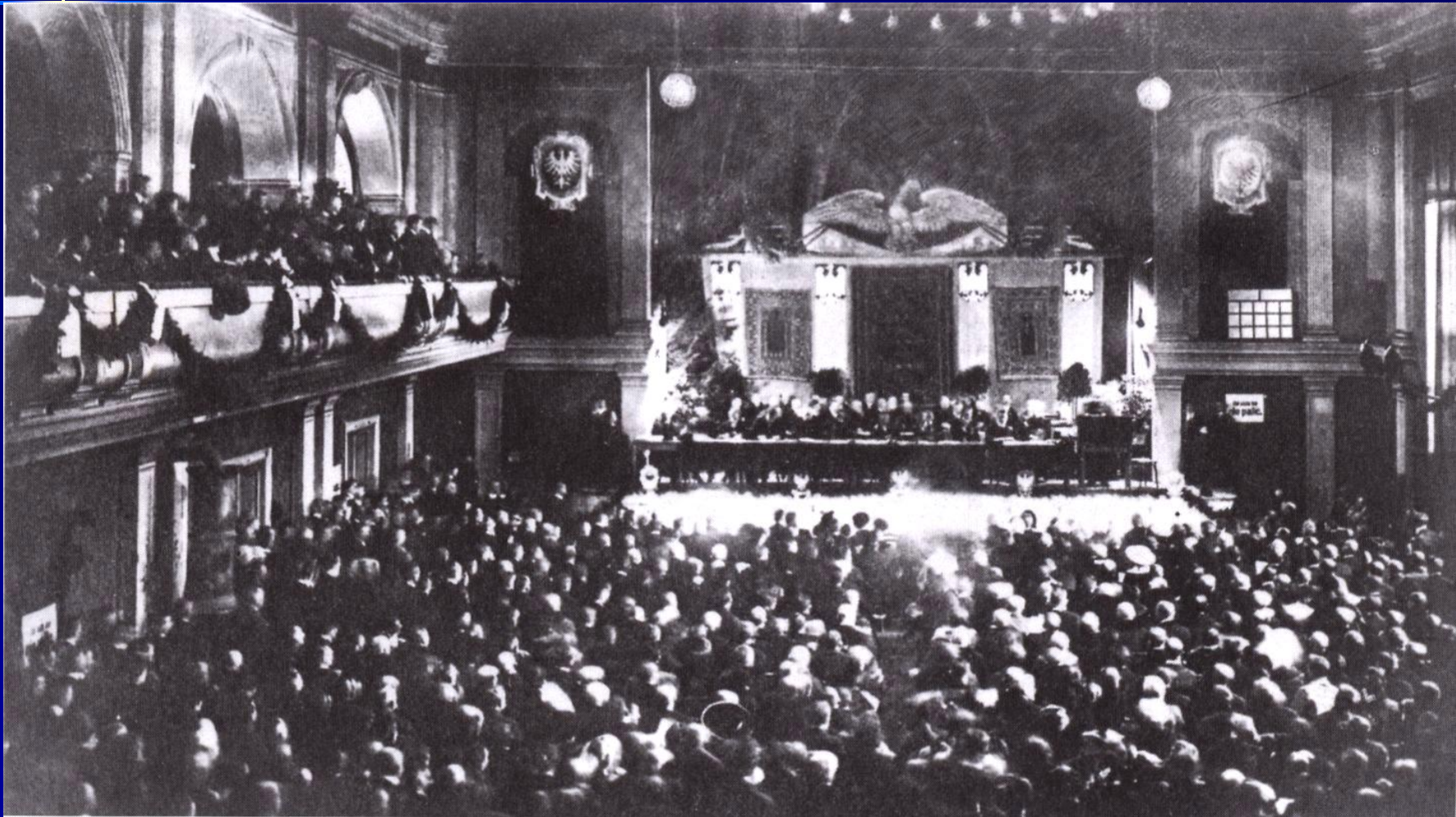
Pochód Sejmu Polskiego
dnia 3. grudnia 1918r. w Poznaniu

Przegląd oddziałów Straży Ludowej w Poznaniu w okresie obrad Sejmu Dzielnicowego

Sala obrad Sejmu Dzielnicowego – pierwsze posiedzenie w dniu 3 grudnia 1918 r.

Naczelna Rada Ludowa wybrana przez Sejm Dzielnicowy w Poznaniu w dniu 5 grudnia 1918 r.

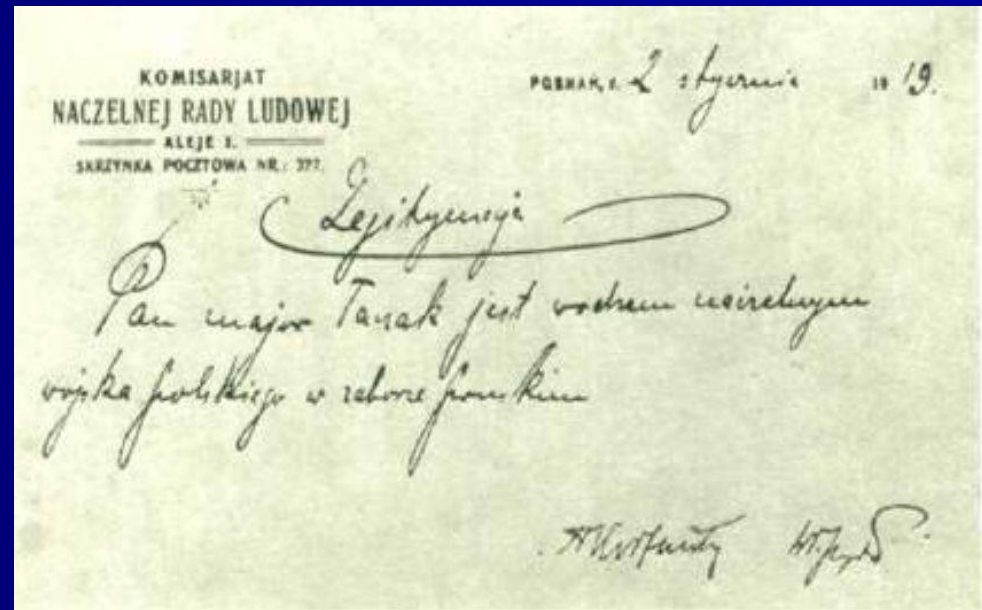

Zrywanie polskich flag przez Niemców w Poznaniu, 27 XII 1918 r.

Mjr Stanisław Taczak – pierwszy dowódca Powstania Wielkopolskiego

Głównodowodzący
Generał Piechoty
Dowbór Muśnicki.

Ks. Biskup G
Biskup wojsk
polskich.

Przejęcie powiatu gostyńskiego przez Radę Ludową (Orędownik nr 3 z 4 stycznia 1919 r.)

Nr 3

4. I.

1919

Polska Rada ludowa, która się 2. b. m. tutaj utworzyła, przejęła z rąk Rady robotniczej i Rady żołnierskiej publiczną władzę, a z nią także zarząd powiatu gostyńskiego. Wskutek tego oddałem w dniu powyższym mój urząd przewodniczącemu Rady miejskiej panu Dabińskiemu, który przez Radę ludową zarządcą powiatu mianowany został. Od dnia tego znajduję się więc na urlopie

Wszystkich mieszkańców powiatu upraszam, by starali się i nadal o spokój i utrzymali porządek, który dzięki zrozumieniu ludności w czasie przewrotu dotychczas był zachowany.

Gostyń, dnia 3. stycznia 1919.

Lucke, Landrat.

Wskutek zarządzenia Powiatowej Rady Ludowej objąłem z dniem dzisiejszym urząd starosty.

Gostyń, dnia 2. stycznia 1919.

Wincenty Dabinski.

Rozkaz.

Wzywa się wszelką broń w 48 godzinach oddać w biurze „Straży Ludowej Miejskiej w ratuszu pokój nr. 10 ty.

Wrazie niezastosowania się do rozkazu będą odnośne osoby, u których w danym razie broń zostanie wykryta, surowo karani.

Samowładne strzelanie będzie karane sądem doraźnym.

Gostyń, dnia 3. stycznia 1919.

Za Straż Ludową Miejską.

K. Jankiewicz
naczelnik.

Nachdem der am 2. d. Mts. hier gebildete polnische Volksrat aus den Händen des Arbeiter- und Soldatenrats die öffentliche Gewalt und damit die Verwaltung des Kreises Gostyn übernommen hat, habe ich am gleichen Tage dem vom Volksrate ernannten Verwalter des Kreises, Herrn Stadtverordnetenvorsteher Dabinski, mein Amt übergeben und betrachte mich als vom gedachten Zeitpunkte an beurlaubt.

Ich bitte alle Kreiseinsassen, auch unter dem neuen Regiment Ruhe und Ordnung zu bewahren, wie dies Dank der Einsicht der Bevölkerung seit dem Umsturz im Allgemeinen gelungen ist.

Gostyn, den 3. Januar 1919.

Lucke, Landrat.

Auf Anordnung des Volksrats habe ich mit dem heutigen Tage die Amtsgeschäfte des Landrats übernommen.

Gostyn, den 2. Januar 1919.

Wincenty Dabinski.

Befehl!

Sämtliche Waffen sind innerhalb 48 Stunden auf dem Geschäftszimmer der „Straż Ludowa Miejska“ Rathaus, Zimmer Nr. 10 abzugeben.

Im Falle der Nichtbefolgung dieses Befehls werden Personen, bei welchen gegebenenfalls etwaige Waffen vorgefunden werden, streng bestraft.

Eigenmächtiges Schießen wird standrechtlich geahndet.

Gostyn, den 3. Januar 1919.

Für „Straż Ludowa Miejska.

K. Jankiewicz
Kommandant.

Ich bitte herzlich, die noch rückständigen Kirchenbeiträge

Odezwa Rady Ludowej na powiat gostyński

Obywatele!

Chcemy dobra wszystkich mieszkańców bez różnicy narodowości i wyznania. Świętym w tej chwili obowiązkiem każdego Polaka przyczynić się do utrzymania **porządku i spokoju**. Niech cześć i honoru naszego nie splami żaden gwałt ani przeciwko osobie ni imieniu bądź własnych braci, bądź ludzi obcej narodowości.

Nieśmy wysoko czysty dotąd sztandar nasz ojczysty i czekajmy cierpliwie, aż ułożą się stosunki. Lecz tymczasem nie zakładajmy rąk, bierzmy się do pracy, do jakiej kto powołany a chwila ta tem prędzej nadejdzie.

W zgodzie i jedności kroczy naprzód, bo potężna państwa koalicji patrzają na nas.

Rada Ludowa na powiat gostyński.

Polscy działacze niepodległościowi z Leszna w obozie internowania w Żaganiu, 1919 r.

Odznaka pamiątkowa Grupy „Leszno”

Mapa frontu południowo-zachodniego - styczeń 1919

Ppor. Stanisław Bernard Śliwiński -
dowódca Grupy „Leszno”

Stanisław Bernard Śliwiński urodził się 5 lipca 1883 r. w Poniecu. Uczył się w gimnazjum we Wschowie, gdzie należał do Towarzystwa Tomasza Zana. Potem studiował prawo w Berlinie i we Wrocławiu. Służbę wojskową odbywał w armii niemieckiej, gdzie dosłużył się stopnia podporucznika. W okresie powstania wielkopolskiego był dowódcą frontu południowo-zachodniego.

W marcu 1919 r. objął dowództwo 6. Pułku Strzelców Wielkopolskich. Uczestniczył w wojnie polsko-bolszewickiej.

Po zakończeniu działań wojennych wrócił do służby cywilnej. W latach 1921-1922 był komendantem policji w województwie wielkopolskim. Od 4 maja 1922 r. do 30 listopada 1930 r. piastował funkcję prezydenta Bydgoszczy. W latach 30. XX w. prowadził w Poznaniu kancelarię adwokacką oraz prezesował poznańskiemu oddziałowi Związku Powstańców Wielkopolskich. W 1939 r. powołany został na stanowisko dowódcy pułku w Poznańskiej Brygadzie Obrony Narodowej. Wziął udział w bitwie nad Bzurą. Dostał się do niewoli. Zmarł 18 grudnia 1941 r. w obozie jenieckim w Neubrandenburg.

6 stycznia 1919 r. do Gostynia został wezwany por. Bernard Śliwiński. W nocy z 6 na 7 stycznia 1919 r. odbyła się narada wojenna. Postanowiono w całym powiecie gostyńskim ogłosić stan wojenny i mobilizację. Oddziały miały się zebrać 7 stycznia przed strzelnicą miejską w Gostyniu. W wyznaczonym terminie zgłosiło się około 500 ochotników. Por. Śliwiński podzielił ich na kompanie, a następnie powstańcy wozami zostali przetransportowani w okolice Ponieca.

Dowództwo Odcinka „Osieczna” (w środku ppor. Stanisław Sikora)

Przysięga powstańców w Osiecznej, 1919

Szkoła podoficerska w Osiecznej

Powstańcy kompanii osieckiej na placówce w Jeziorkach, 1919 r.

Powstańcy w Pawłowicach

Powstańcy w Pawłowicach

Sekcja lekkiego karabinu maszynowego kompanii krzywińskiej , 1919

Powstańcy kompanii krzywińskiej

3 pluton I Kościańskiej Kompanii Polowej w Gołanicach, luty 1919 r.

Powstańcy w Sowinach

Powstańcy grupy Wijewo-Brenno

Powstańcy na tle zamku w Golejewku, 1919

Grupa powstańców wielkopolskich, 1919 r.

Powstańcy we wsi Kawcze

Powstańcy kompanii przemęckiej

Powstańcy wielkopolscy na czatach, 1919 r.

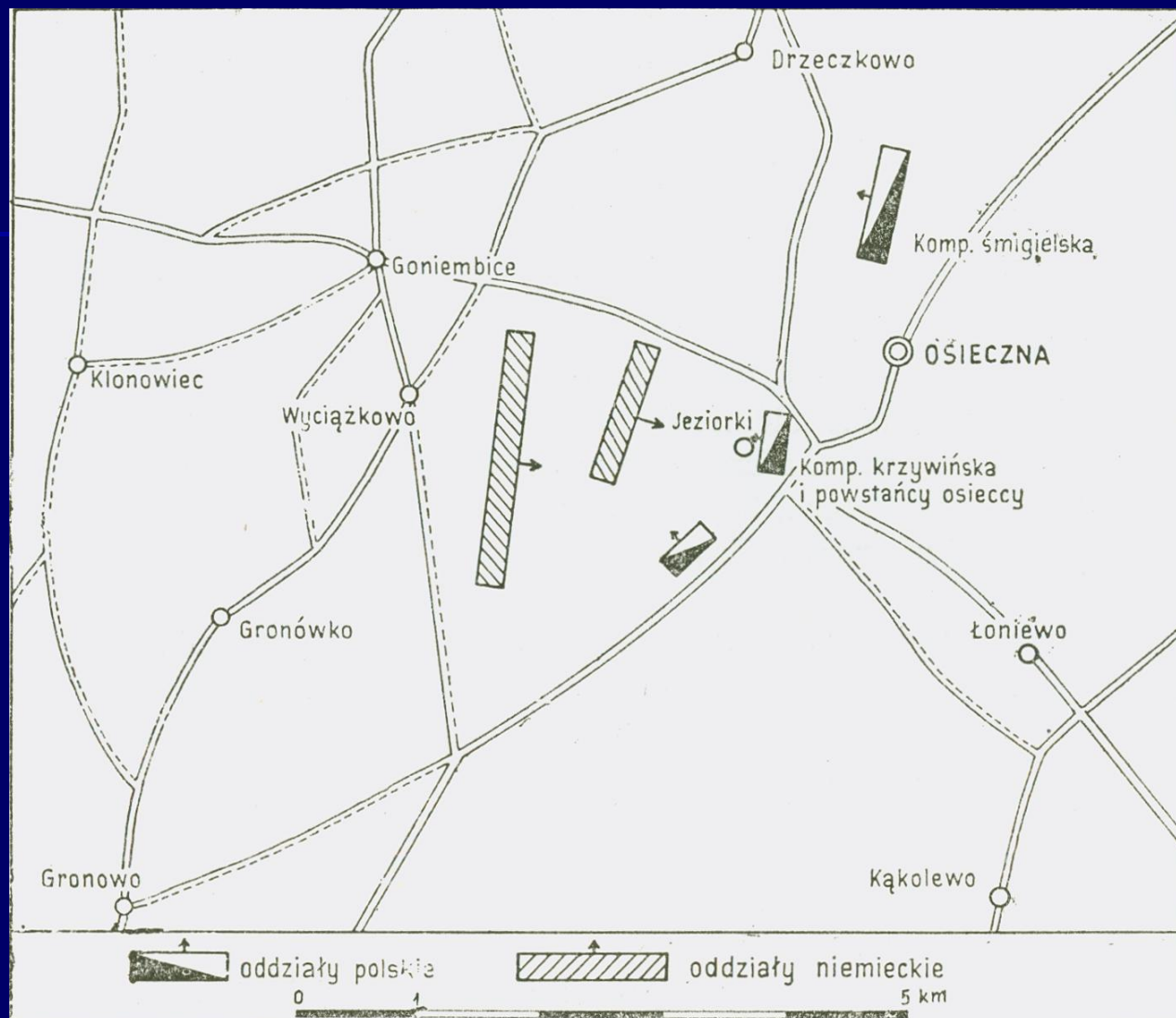

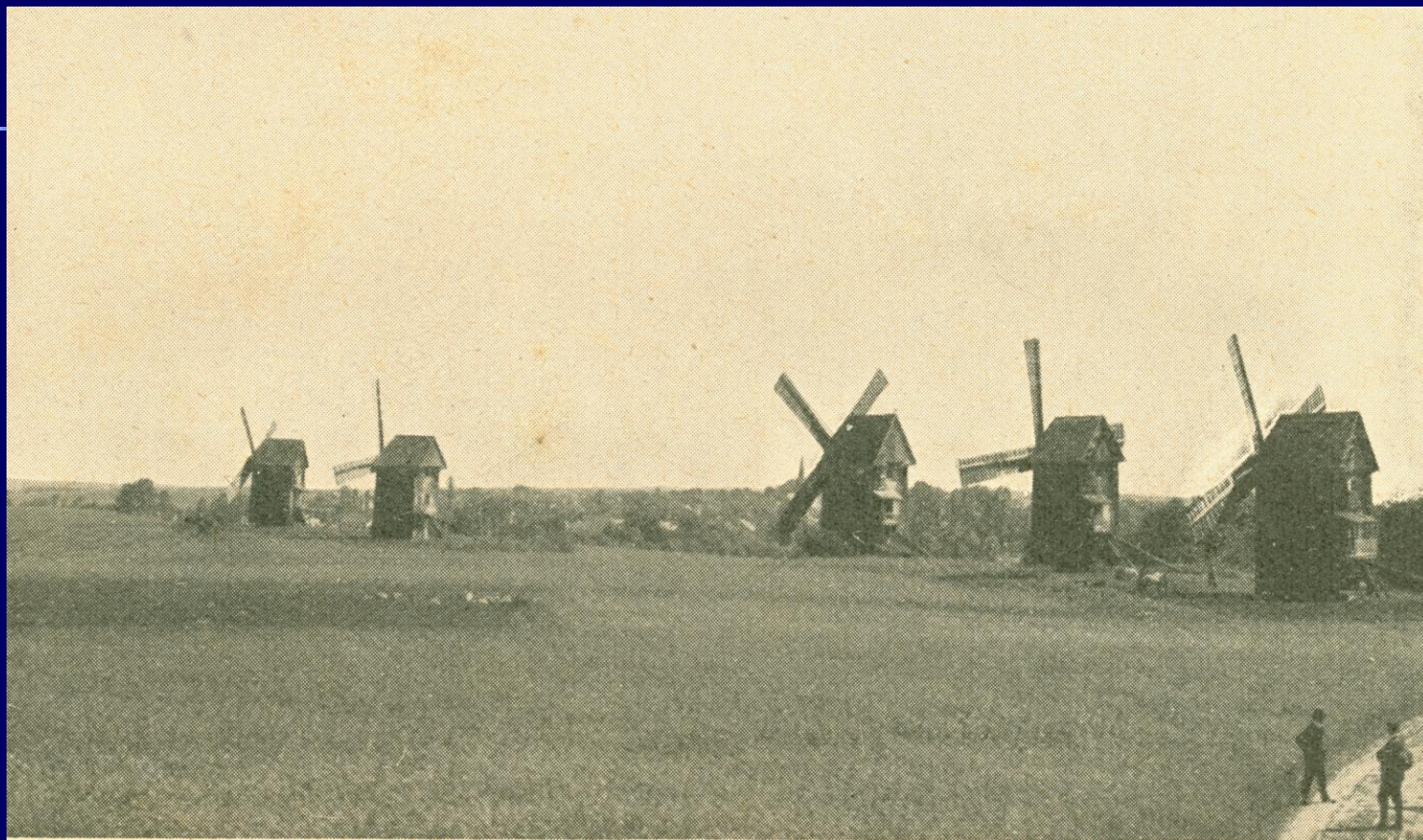
Antoni Borowski - najmłodszy powstaniec Grupy „Leszno” (ur. 2 stycznia 1904 r. w Kościanie)

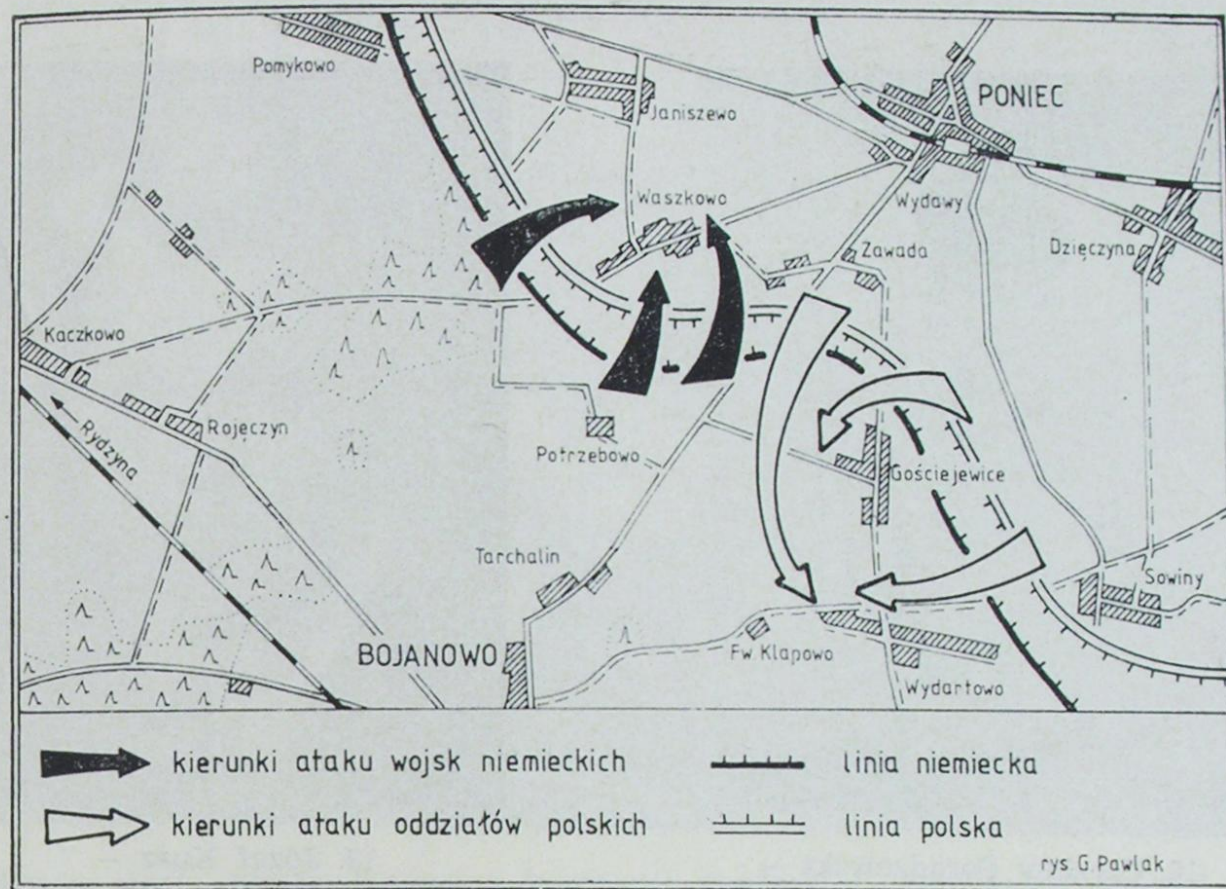
Cały styczeń 1919 r. przeszedł pod znakiem walk. Toczyły się one ze zmiennym szczęściem. Powstańcom udało się dotrzeć na przedpola Rydzyny, ale samego miasteczka nie zdobyli. Zacięte walki toczyły się również o Kąkolewo, które kilkakrotnie przechodziło z rąk do rąk. Do szczególnie znanych epizodów pierwszego okresu powstania wielkopolskiego na obszarze południowo-zachodniej Wielkopolski należy rozegrana 11 stycznia 1919 r. bitwa pod Osieczną. Po stronie polskiej brali w niej udział powstańcy plutonu z Osiecznej, kompanii krzywińskiej i kompanii śmigielskiej. Łącznie miasta broniło 350 ludzi. Nacierające oddziały niemieckie liczyły 250 żołnierzy. Plany niemieckie przewidywały zdobycie w tym dniu Kąkolewa i Osiecznej. Tę drugą miejscowość atakowały oddziały pod dowództwem por. von Bismarcka. Załoga Osiecznej odparła atak niemiecki choć był on wsparty ogniem artylerii i miotaczami min. Powstańcy wykonali przeciwnatarcie i doszło do walki na bagnety. Natarcie Niemców na Osieczną załamało się i wkrótce przerodziło się w paniczną ucieczkę.

Powstańcy zdobyli dużo porzuconej broni i innego sprzętu.

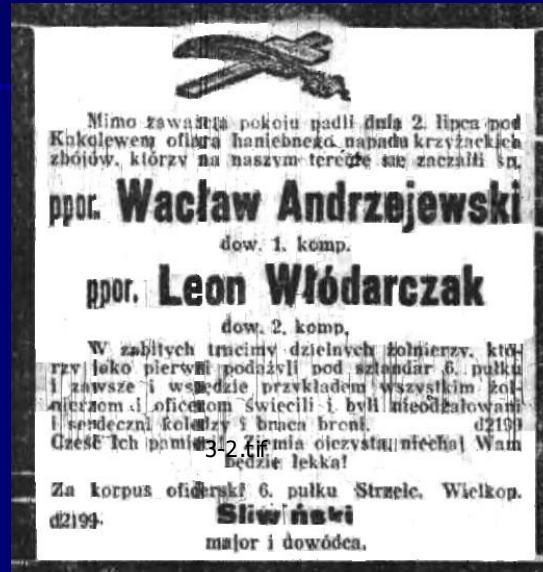

19 stycznia 1919 r. powstańcy zaatakowali pozycje niemieckie w Gościejewicach. Poległo kilku powstańców, w tym Stanisław Hasiński z Gostynia.

16. Potyczka o Gościejewice, 19.I.1919 r.

Podpisany 16 lutego 1919 r. rozejm w Trewirze rozciągał zawieszenie broni także na front wielkopolski. Niemcy musieli się na to zgodzić, a to oznaczało niemożliwość wykorzystania przez nich dużych sił wojskowych zgromadzonych w Wielkopolsce. Utworzono linię demarkacyjną, która mniej więcej pokrywała się z aktualną linią frontu. Pod koniec lutego porozumienie o wstrzymaniu ognia zawarł por. Śliwiński z dowództwem niemieckiej Grupy „Głogów”. Nie oznaczało to oczywiście całkowitego zawieszenia broni, gdyż często jeszcze dochodziło do zbrojnych potyczek.

Lazaret powstańczy w Miejskiej Górze

Ranni powstańcy w szpitalu w Gostyniu, styczeń 1919

